

з 2010 р., політичні радники ЄС також були призначені для допомоги молдовській державній реформі та спостереження за роботою державних установ Молдови.

Інтеграція Молдови в ЄС була особливо важливою для Румунії. Із погляду Румунії, зближення Молдови з ЄС було шансом відновити взаємні відносини, які постраждали за часів Радянського Союзу, шляхом розширення економічного та культурного співробітництва, забезпечення безпеки її східного кордону та виведення Молдови зі сфери впливу Росії.

Шість років правління проєвропейської коаліції, безумовно, наблизили Молдову до ЄС. Найбільшими успіхами країни в цей період стали, зрештою, підписання Угоди про асоціацію (включно з ПВЗВТ) та лібералізація візового режиму. Уряди, які змінювали один одного, утримували Молдову на проєвропейському курсі, незважаючи на сильний політичний та економічний тиск з боку Москви (зокрема і торгове ембарго та енергетичний шантаж). Проте багато реформ так і не було реалізовано, хоча й прийнято законодавчо.

Джерела та література

1. About: EU-Moldova relations. *Euractiv*. URL: <https://www.euractiv.com/topics/eu-moldova-relations/>
2. Kamil C., Kosienkowski M. Relations between Moldova and the European Union. *Centre for Eastern Studies (OSW)*. 2018. URL: https://pracownik.kul.pl/files/121903/public/calus_kosienkowski_relations_between_moldova_and_the_european_union.pdf
3. The European Union and Moldova. *Official website of European Commission*. 2021. URL: https://euneighbourseast.eu/wp-content/uploads/2021/12/moldova_factograph-3.pdf
4. Gheorghiu V. Moldova on the way to the European Union: distance covered and next steps to be done. *Institute for Public Policy*. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/11870114.pdf>

Лукашенко Артур

Національний університет «Острозька академія»

РОЛЬ ІТАЛІЙСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ У ПОДОЛАННІ МІГРАЦІЙНОЇ КРИЗИ

Ключові слова: *Італія, міграційна криза, мігранти, Європейський Союз.*

Keywords: *Italy, migration crisis, migrants, European Union.*

У глобалізованому світі існує велика кількість реальних і потенційних загроз, які вимагають від держав та міжнародних організацій скоординованої відповіді. Міграційна криза постає суттєвим безпековим викликом у ХХІ ст. Нелегальні мігранти перетинають кордони держав не лише сухопутним, але й морським шляхом. Це чітко простежується на прикладі Європейського Союзу, міграційна політика якого перебуває у стані невизначеності та поступового реформування. У той час як ЄС успішно протидіє незаконному перетину мігрантами сухопутного кордону, контроль над морською міграцією досі залишається складним завданням. Для Іспанії, Греції, та Італії це створює додаткові безпекові виклики.

Пік міграційної кризи в Європейському Союзі припав на 2015–2016 рр. Із того часу держави-члени інтеграційного об'єднання активізували свої зусилля та

розробили низку заходів, які покликані покращити контроль над міграційними потоками. Центральний середземноморський шлях був лише одним з багатьох способів незаконних мігрантів потрапити до Європи. Використовуючи цей маршрут, мігранти з Африки та Азії потрапляли морським шляхом (переважно використовуючи Лівію як транзитну територію) до Італії та Мальти [4]. Зважаючи на своє географічне розташування, Італія опинилася в епіцентрі напливу мігрантів. Це продемонструвало італійському уряду необхідність покращити свою стратегію зовнішньої політики та довести, що Італія є куратором середземноморської політики Європейського Союзу.

За останні роки відчутний суттєвий прогрес у готовності Італії до подібних викликів. Так, кожного року Рим приймає більше біженців і шукачів притулку, ніж будь-яка інша європейська країна. Згідно зі статистичними даними неурядової організації International Rescue Committee (IRC) з 2014 до 2020 рр. до Італійської Республіки прибули більше ніж 700 тис. мігрантів та шукачів притулку [5].

Механізм прийняття Італією мігрантів, біженців та шукачів притулку регулюється законом, який містить «Термінові положення щодо імміграції, міжнародного та додаткового захисту». Незважаючи на те, що він був прийнятий наприкінці 2020 р., він і досі залишається чинним. Іноземні громадяни, що були врятовані у морі чи нелегально потрапили на територію країни, повинні бути доставлені до державних центрів. Там їм надається первинна медична допомога, після цього відбувається процес попередньої ідентифікації. Державні центри проводять перший обмін інформацією про процедури надання притулку. Якщо особа висловила бажання подати заяву на отримання притулку в Італії, то вона має відвідати перший державний приймальний центр. Там вона залишається на певний період часу, за який їй здійснюють ідентифікаційні операції (за умови, якщо такі не проводилися раніше), а потім розпочинається процедура розгляду клопотання про надання притулку. Якщо особа не висловила бажання отримати притулок в Італії, вона передається до центру утримання для репатріації з подальшим винесенням виконавчого рішення про виїзд із країни [3].

Для того, аби успішно подолати міграційну кризу та позбутися її негативних наслідків, італійське керівництво докладає чимало зусиль на практиці. Зокрема, у 2017 р. Італія уклала з лівійським Урядом національної згоди Меморандум про взаєморозуміння [8]. Документ складається з 8 статей та охоплює широке коло проблемних питань, як-ось боротьбу з незаконною міграцією, торгівлею людьми і контрабандою пального, а також посилення захисту кордонів та розвитку міждержавного співробітництва Італії і Лівії. Через підписання документа окремі експерти та неурядові організації висловили побоювання, що дотриманню прав людини і громадянина приділяється мало уваги. Наприклад, незалежна організація Médecins Sans Frontières («Лікарі без кордонів») вказує на те, що італійсько-лівійський Меморандум про взаєморозуміння ставить за мету не захист мігрантів, а недопущення їх на територію Євросоюзу. Італійська Республіка та ЄС надають підтримку лівійській береговій охороні, аби та мала більші можливості для морського спостереження. Проте фінансування лівійської берегової охорони подекуди має свої недоліки, адже мігранти та біженці, яких вона зупиняє, часто опиняються в лівійському центрі утримання [6].

Ще в своїй передвиборчій кампанії прем'єр-міністр Джорджія Мелоні до сить радикально висловлювалася щодо шляхів подолання міграційної кризи. Так, в одній зі своїх промов вона запропонувала здійснити морську блокаду Лівії, що допомогло б зупинити потік мігрантів до Італії [1]. Радикальна риторика щодо боротьби з нелегальними міграційними потоками знайшла своє відображення і на законодавчому рівні Італії. Позицію Італії підтримали і європейські союзники.

Італія неодноразово наголошувала, що ЄС необхідний скоординований та більш жорсткий підхід до боротьби з міграційною кризою. Незаконна міграція виступає одним із чинників, які фактично гальмують європейські зусилля щодо реформування правил надання притулку. Рим наполягає на важливості таких реформ у якнайшвидші терміни. Прем'єр-міністр Італії Джорджія Мелоні в одній із заяв зазначила, що у 2023 р. кількість мігрантів, які прибули в Італію, різко збільшилася, порівняно з 2022 р. Нова чисельна хвиля мігрантів за прогнозами припаде на літо 2023 р. Для того, аби результативно протидіяти загрозі, у лютому 2023 р. італійський парламент ухвалив новий закон. Він передбачає, що пошуково-рятувальні судна неурядових організацій мають прямувати не до найближчого, а до чітко визначеного порту, забороняючи пошук у морі човнів з мігрантами [9].

Зміни в міжнародній системі показують, що деякі держави використовують міграцію як зброю для досягнення власних геополітичних цілей. На початку березня 2023 р. італійський уряд повідомив, що російські найманці причетні до організації транзиту мігрантів центральним середземноморським морським шляхом. Міністр оборони Італії Гвідо Крозетто в окремій заяві зауважив таке: «Я думаю, тепер можна з упевненістю сказати, що експоненціальне зростання міграції з африканських берегів також незначною мірою є частиною чіткої стратегії гібридної війни, яку реалізує підрозділ Вагнер, використовуючи свою значну присутність у деяких африканських країнах». Міністр оборони також закликав союзників по НАТО допомогти Риму і не допустити зростання кількості мігрантів [2].

Управління Верховного комісара ООН у справах біженців уже тривалий час фіксує збільшення кількості мігрантів, прибулих до Італії морським шляхом. Згідно із статистичними даними Італія пройшла пік міграційної кризи у 2015–2016 рр., а з 2017 до 2019 рр. спостерігалось зменшення кількості мігрантів. Станом на 2020–2021 рр. кількість прибулих мігрантів була незначною. Варто зазначити, що у 2022 р. показники кількості мігрантів зросли [7]. Окремі політичні лідери прогнозують, що потік мігрантів може різко збільшитися влітку 2023 р., коли погодні умови дадуть змогу перетинати море. Отже, побоювання італійського керівництва про те, що Італія перебирає на себе надто важкий тягар, коли йдеться про подолання міграційної кризи, мають підстави.

Отже, Італійська Республіка відіграє важливу роль у подоланні міграційної кризи. Держава приймає більшу кількість мігрантів, порівняно з іншими європейськими країнами. Географічне розташування Італії та наявність багатьох шляхів для потрапляння в ЄС через Середземне море зумовили жорстку позицію італійського уряду щодо нелегальної міграції. На міжнародному рівні Італія постійно закликає союзників по Європейському Союзу та НАТО надавати Риму більше підтримки та не залишитися осторонь. Водночас Рим втілює ініціативи на законодавчому рівні та розвиває співробітництво з державами, з яких до Італії прибуває найбільше мігрантів.

Джерела та література

1. Бокова М. Парламентські вибори в Італії: що чекає на країну та Україну? *ADASTRA*. 16 вересня, 2022. URL: <https://adastra.org.ua/blog/parlamentski-vibori-v-italiyi-sho-chekaye-nakrayinu-ta-ukrayinu> (дата звернення: 31.03.2023).
2. Amante A., MacSwan A. Italy blames surge in migration on Russia's Wagner group. *Reuters*. March 13, 2023. URL: <https://www.reuters.com/world/europe/italy-blames-surge-migration-russias-wagner-group-2023-03-13/> (date of access: 31.03.2023).
3. Come funziona l'accoglienza dei migranti in Italia. *Openpolis*. Marzo 17, 2023. URL: <https://www.openpolis.it/parole/come-funziona-laccoglienza-dei-migranti-in-italia/> (date of access: 31.03.2023).
4. EU migration and asylum policy. *European Council and Council of the European Union*. February 9, 2023. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/eu-migration-policy/> (date of access: 31.03.2023).
5. Italy. *International Rescue Committee*. URL: <https://www.rescue.org/country/italy> (date of access: 31.03.2023).
6. Italy-Libya agreement: Five years of EU-sponsored abuse in Libya and the central Mediterranean. *Médecins Sans Frontières*. February 2, 2022. URL: <https://www.msf.org/italy-libya-agreement-five-years-eu-sponsored-abuse-libya-and-central-mediterranean> (date of access: 31.03.2023).
7. Mediterranean Situation. *Operational Data Portal*. URL: <https://data.unhcr.org/en/situations/mediterranean/location/5205> (date of access: 31.03.2023).
8. Memorandum of understanding on cooperation in the fields of development, the fight against illegal immigration, human trafficking and fuel smuggling and on reinforcing the security of borders between the State of Libya and the Italian Republic. *Odysseus Network*. URL: https://eumigrationlawblog.eu/wp-content/uploads/2017/10/MEMORANDUM_translation_finalversion.doc.pdf (date of access: 31.03.2023).
9. Squires N., Barnes J., Crisp J. Giorgia Meloni warns Italy faces summer 'invasion' of migrants and refugees. *The Telegraph*. March 18, 2023. URL: <https://www.telegraph.co.uk/world-news/2023/03/18/giorgia-meloni-warns-italy-faces-summer-invasion-migrants-refugees/> (date of access: 31.03.2023).

Васильєва Діана

Національний університет «Острозька академія»

ПЕРЕШКОДИ НА ШЛЯХУ ФІНЛЯНДІЇ ТА ШВЕЦІЇ ДО ЧЛЕНСТВА В НАТО

Ключові слова: вступ Фінляндії та Швеції в НАТО, перешкоди здобуттю членства, Туреччина, Угорщина.

Keywords: Finland and Sweden's accession to NATO, obstacles to membership, Turkey, Hungary.

Актуальні безпекові виклики та загрози значно вплинули на трансформацію світового порядку і системи міжнародної та європейської безпеки. Основними рисами сучасного світового порядку є дестабілізація усталеного після «холодної війни» балансу сил, загострення конкуренції між провідними суб'єктами міжнародних відносин за ресурси та лідерство на міжнародній арені, гібридність нових безпекових загроз, недосконалість норм міжнародного права та зростання напруженості між найвпливовішими акторами. Повномасштабне вторгнення Російської Федерації в Україну зруйнувало всю архітектуру європейської безпеки,